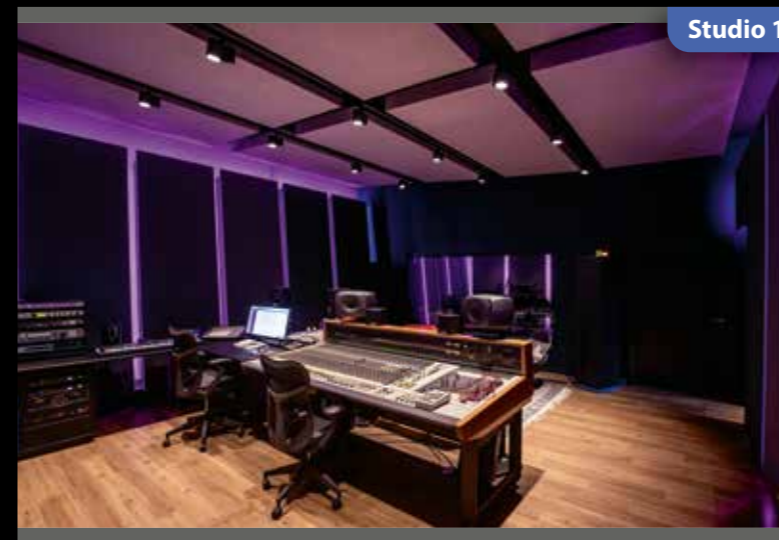

Toekomstvisie en liefde voor geluid

zakelijke onderneming op het gebied van postproductie en ultieme broedplaats voor muziekproductie. Klanten voor de postproductiefaciliteiten zijn onder meer Netflix, CBS, ABC en andere internationale productiebedrijven voor film, video en commercials. Het studiocomplex omvat acht studio's. Zeven - oneerbiedig gezegd - traditionele studio's voor postproductie/muziekproductie en één filmzaal voor audio-postproductie, die voldoet aan de strenge eisen behorende bij Dolby Atmos; een immersive audio-formaat dat een vooraanstaande standaard is op het gebied van geluid bij film. Deze filmzaal, de Mix Stage, kreeg zelfs de kwalificatie "Dolby Atmos Premier Studio". Slechts negen studio's over de hele wereld hebben dit certificaat.

In 2017 werd Martin Garrix eigenaar van de studio, die op dat moment nog "FC Walvisch" heette. Hij was eigendom van Marcel Walvisch en gespecialiseerd in sounddesign en muziek voor commercials. Naast het gebouw en het overgrote deel van de inboedel nam Garrix ook enkele leden van het team over. Interface praat met senior sounddesigner **Eelco Bakker** (een van de leden van dat oorspronkelijke team); **Helena Bouscher**, studiomanager; **Jelle van der Voet**, akoestisch engineer en eigenaar van Pinna Acoustics (verantwoordelijk voor de akoestische transformatie van de studio's), en **Jasper van Eif** van MSV (Maarten Sound en Vision), consultant en toelevancier van een groot deel van de nieuwe techniek.

Studio 1

In 2017 werd Martin Garrix eigenaar van de studio, die op dat moment nog "FC Walvisch" heette

wilden, maar daar konden ze geen helder antwoord op geven. Iemand hier zei toen: "Is het niet grappig als er hier een Sony mengtafel in de Sony-studio staat?" Die hadden we toen in Studio 4 staan en die konden we hier zó aansluiten, want vóór de SSL's hadden we drie Sony's. Het grappige is: die zijn momenteel allemaal nog in bedrijf. Die hebben de digitale tafels overleefd. Eentje staat er in de huidige studio van Marcel Walvisch, en de andere bij Delta Beats van Elio Debets, die hier ook als freelancer werkt en daarnaast zijn eigen studio runt. Er komen hier vaak mensen die hun eigen laptop meebrengen en daar hun eigen

software op draaien. Ze kunnen hier zó inprikken en dan de microfoons, preamps en instrumenten gebruiken.'

Plankjes

'Hier zijn we *all the way* gegaan,' meldt Eelco Bakker over Studio 2. 'De hele indeling hebben we aangepast, dikke speakers (PMC MB3 XBD-A), met de akoestiek daarop ontworpen, nieuwe mengtafel (Neve Genesys Black), gedeeltelijk de outboard die we al hadden en gedeeltelijk nieuwe outboard, bekabeling eigenlijk helemaal opnieuw gedaan, nieuwe infrastructuur. We hebben onszelf de vraag gesteld: hoe werken mensen tegenwoordig? Je kunt wel weer een mengtafel neerzetten, maar dan ligt er al snel een plankje over de faders met een laptop erop. Hoe kun je de tegenwoordige manier van produceren

Bij STMPD recording studios in Amsterdam is men vanaf 2017 bezig geweest met verbouwen. Het hoogtepunt van deze inspanningen was het verkrijgen van de prestigieuze Dolby Atmos Premier Studio-certificering voor audio-postproductie. De studio's zijn eigendom van Martin Garrix.

door **Alex Buurman**
alex@interface.nl

Den muziekproducer Martin Garrix (1996) heeft nauwelijks introductie. In 2016, 2017 en 2018 werd Garrix door het Britse DJ Magazine gekozen tot meest populaire dj, en hij ontving MTV

Europe Music Awards. Hij speelde op grote festivals als Coachella, Ultra Music Festival en Tomorrowland, en had talrijke wereldwijde hits. In zijn muziekproducties werkte hij samen met grote namen uit de popindustrie: Avicii, David Guetta, Bebe Rexha, Dua Lipa, Usher en Troye Sivan. In 2016 richtte hij zijn eigen

platenlabel op: STMPD RCRDS. De naam verwijst naar het bedrijf van zijn vader: een veilinghuis in postzegels (*stamps*).

Breedplaats

Geheel in de geest van Martin Garrix is STMPD recording studios naast een florerende,

Postproductie

We zitten in Studio 3. 'Dit stamt eigenlijk allemaal uit de Walvisch-tijd,' vertelt Eelco. 'We hebben hier vooral onder de motorkap dingen veranderd, zoals de computer die is geüpgraded. We hebben hier ook een soort standaard LA-pop-chain: een Neve preamp, een Tube-Tech CL 1B en een Sony microfoon (C-800G). We doen hier naast muziekproductie veel postproductie voor film, veel ADR, voice-overs, veel commercials. Dat werkt gewoon heel goed in deze ruimte. Vandaar dat we zo'n enorme tv hebben in de opnameruimte, omdat het voor de acteurs prettiger is om de actie wat groter voor zich te hebben. Op akoestisch gebied is deze studio weliswaar geschikt voor postproductie en songwriting, maar als je echt de detaillering in wilt duiken qua muziekproductie, kun je in de andere studio's terecht. Studio 1, 2 en 3 waren vroeger identiek. Er stonden SSL Axiom's in, maar die hebben we allemaal de deur uit gedaan; te complex, te gedateerde techniek, te kostbaar om te onderhouden.

Hier staat nu een Avid S6 die Pro Tools bestuurt.'

Eigen verhaal

Door naar Studio 7: 'Deze studio is voor Herman Pieëte gebouwd,' zegt Eelco. 'Hij is onafhankelijk sounddesigner, re-recording-mixer, soundsupervisor eigenlijk. Hij leidt het volledige geluidstraject van speelfilms. Maar we werken op allerlei vlakken samen. Studio 7 is toegevoegd aan het pand en werd als eerste opgeleverd. Volledig nieuw ontworpen en gebouwd met een 7.1.4 surround-opstelling als uitgangspunt.'

Ook Studio 1 heeft een eigen verhaal: 'Je herkent nog féts op de plek waar de mengtafel heeft gestaan, maar verder is de ruimte akoestisch en visueel opnieuw ontworpen met behoud van zijn originele ruimtelijk indeling,' aldus Eelco Bakker. 'Studio 1 is net als die van Herman een geval apart. Hij wordt alleen gebruikt door Sony Music. Die laten hier hun artiesten schrijven, produceren en opnemen. Destijds werd gevraagd wat ze precies

Studio 2

Studio 2 is the ideal studio for mixing and recording music/voice. It's absolutely perfect acoustics, PMC MB3 XBD speakers, a Neve Genesys Black console, Neve 1073 preamp, Neve 1073 compressor, Pro Tools HDX, and high end outboard. Stack was built through the industry standard 1073/Puller/CL 1B chain, so you're using the best gear for the money.

DIMENSIONS	DAW / PLUGINS	VIDEO	ADDITIONAL SON SERIES "LUNCHBOXES"
Control room: 45m ² Live Booth: 10m ² x 10m ² 20m ²	Mac Pro 12 core 198G ram Pro Tools Ultimate HDX Logic Pro X AU, VST, AAX, UAD, Universal Audio, Spitfire Audio Marty White (VST) and more to come on the list...	Sony 11" 4K OLED display Blackmagic Design Da- vinci 15" 5K 60FPS New 1073 preamp New 1073 equalizer New 1073 compressor Chandler Limited TG-1 500 grouping Chandler Limited TG-1 Opto compressor	Available upon request LUNCHBOX 1 New 1073 preamp New 1073 equalizer New 1073 compressor Chandler Limited TG-1 500 grouping Chandler Limited TG-1 Opto compressor
CONSOLE Neve Genesys Black (12) equipped with VCA dynamics and built 1980's and classic 1004 style EQs	PREAMPS Neve 1073 console preamps Merging Horus preamps Additional preamps available upon request on the list...	MICROPHONES Various industry standard mics available, please contact us for the actual list	LUNCHBOX 2 Studio 118 15" 60FPS Blackmagic Design 10" 4K 60FPS compressor 10" 4K 60FPS compressor AP 5120 mic preamp AP 5120 compressor Merging EQ4 equalizer with an band
AD/DA Merging Horus 128k analog/DAC Neve Genesys 48/96 Multi- Face Pro for software downloaded via website https://www.merging-audio.com/ downloadcenter.php	OUTBOARD Theonorm Culture The Fluxion recording rack 19" x 1178 Chandler Limited TG-1 Tube-Tech CL-1B Neve 1073 preamp, Neve 1073 equalizer, Neve 1073 compressor Merging Horus 128k Merging EQ4 equalizer Merging 5120 mic preamp Merging 5120 compressor	INSTRUMENTS 56 Kontrol 588 Lots of synths, guitars and amps available. Our music department is constantly working. Please contact us for details.	LUNCHBOX 3 Studio 118 15" 60FPS Blackmagic Design 10" 4K 60FPS compressor 10" 4K 60FPS compressor AP 5120 mic preamp AP 5120 compressor Merging EQ4 equalizer with an band
MONITORING PMC MB3 XBD Yamaha NS-100s Personal monitoring system in live room		TAPE Studio A872 1/2 inch master recorder	

Eelco Bakker

Helena Bouscher

Jelle van der Voet

Jasper van Eif

Studio 4

en daar was dan ook geen rekening mee gehouden.'

Bewustwording

'De studio's zijn destijds ontworpen als audiopost-ruimtes en niet als full spectrum muziekstudio,' pakt Jelle van der Voet over. 'Dit is terug te zien in hoe het gebouw is geconstrueerd en opgebouwd. Voor de ombouw naar muziekstudio stuiten wij op een paar problemen. Zo staan alle bouwkundige wanden onder een hoek, waardoor het lastig is om een symmetrische controlekamer te verkrijgen. Het is namelijk wel handig als je linker- en rechterspeaker hetzelfde klinken. Het eerste wat wij hebben gedaan, is de ruimte akoestisch gezien weer symmetrisch "duwen". Daarna begon pas het echte werk. Het werken met grote *full range* monitorsystemen is lastig; dat test binnen 1 seconde de totale ruimte. Het aller moeilijkste in studiodesign is het sublaag onder controle te krijgen. Zoals jullie kunnen horen, is dat hier zeer

goed geworden. Sublaag-absorptie had de focus bij het ontwerp van alle STMPD studio's.'

Jasper van Eif: 'Het mooie is dat de ruimtes behoorlijk diep zijn en dat je dus kunt bass-trappen.' 'Hoeveel centimeter zit daar wel niet in?', vraagt Helena Bouscher, wijzend naar de achterwand. '83 centimeter!'; antwoorden de anderen bijna in koor. 'Het hangt vol met membranen,' legt Jelle van der Voet uit. 'Allemaal getunede elementen. Dat verschilt per plek in de wand, omdat het plafond scheef geplaatst is.' Jasper van Eif, gnuivend: 'Let ook even op de dB-meter! Voordat je het weet, draai je in deze ruimte veel te hard.' 'Er loopt vrij veel jong talent rond in productieland,' vult Eelco Bakker aan, 'dat niet gewend is om met zo'n set voor hun snufferd te zitten. Omdat het zo strak en onvervormd klinkt, heb je minder snel door hoe hard het eigenlijk is. Wij moeten dus ook verantwoording nemen met betrekking tot die bewustwording.' 'Psycho-akoestisch verbind

Studio 6

je vervorming aan loudheid,' vult Jelle van der Voet aan, 'dat ervaren je ook vaak bij PA's. Hier is de vervorming zo laag. Als je aan de volumeknop draait, verwacht je vervorming, maar dat krijg je niet. Je brein is dat niet gewend, waardoor je geneigd bent, als je het een keer hard wilt zetten, veel te hard te gaan. In de praktijk is het wel zo dat men juist

zachter afluistert in een studio met *full range* systemen in ruimtes die akoestisch kloppen. Als je alles goed kunt horen, heb je immers niet de drang om hard af te luisteren.'

Aandacht

In Studio 4 is de regiekamer bij de verbouwing een kwartslag

mee hoe dit is uitgepakt.' 'Het is de favoriete studio van veel mensen!', vult Helena Bouscher lachend aan. 'Er zitten veel details in waar veel aandacht in gestoken is,' stelt Eelco Bakker.

De wanden van de controlekamer zijn voorzien van boekenkasten die verzonken zijn in de wanden. Jelle van der Voet: 'De achterkant is gestoffeerd.

>> faciliteren en tegelijkertijd alles bieden wat een traditionele studio zo fijn maakt om in te werken? Dit is een mengtafel waarbij in het midden een werkplek gebouwd is. Daarop kun je met ons Pro Tools-systeem werken, maar als je je eigen laptop bij je hebt, met de software die je zelf fijn vindt, kun je die gewoon aan de zijkant neerzetten. Je plukt er een usb- en een hdmi-kabel in en je schakelt vloeiend over naar je eigen computer. Via die usb-kabel heb je de RME MadiFace tot je beschikking met 64 i/o's die aan de mengtafel hangen. Elke in- of output van de tafel krijg je via madi binnen op je laptop, waardoor je tijdens de mix ook alle outboard gear kunt gebruiken. En je zit op de *sweet spot* zonder dat je met plankjes hoeft te klungelen. Als je Pro Tools gebruikt, maak je gebruik van Horus ad- en da-converters van Merging Technologies. Gebruik je die RME madiface, dan gebruik je de conversie in de Neve mengtafel.'

Jelle van der Voet uit, 'met geen tot weinig absorberend vermogen voor de lagere-frequentiegebieden.' Eelco Bakker vult aan: 'Het was ontworpen

voor postproductie en televisiewerk. Dan gebruik je kleine speakertjes en heb je niet te maken met frequenties van kickdrums van 30 of 40Hz,

De machinekamers

In studio's van het formaat en met de status van STMPD recording studios is een machinekamer onontbeerlijk. Enerzijds omdat alle processen daar kunnen worden gecentraliseerd, en anderzijds omdat daar gezorgd kan worden voor de beveiliging en back-up van de data. Met klanten als Netflix, CBS en ABC is het van het allergrootste belang dat er niemand onbevoegd in of bij de systemen kan, en dat projecten op elk gewenst moment volledig oproepbaar zijn. In de centrale machinekamer van STMPD recording studios bevinden zich naast de studio-Mac Pro's voor de muziekopnamen en postproductie ook servers die zorgen voor centrale dataopslag en continue back-up, zodat het ook tussentijds onmogelijk is dat er werk verloren gaat. Achter de filmzaal is een tweede machinekamer die is verbonden met de centrale machinekamer, zodat er één groot netwerk van audio, data en kvm (Keyboard, Video, Mouse) ontstaat. Alle STMPD studio's kunnen gekoppeld worden met madi en/of ravenna (beide multikanaals digitale audioformaten). Ravenna (AES67) is een audionetwerk-formaat en wordt onder meer gebruikt door de Merging

Technologies Horus ad- en da-converters. Dit zijn high-end converters met naast sublieme audiokwaliteit zeer geavanceerde netwerkfaciliteiten. In die zin biedt ravenna aanzienlijk meer mogelijkheden dan madi. Ook de Avid S6's controllers/mengtafels bereiken de Mac Pro's via het netwerk. Vanzelfsprekend zijn de machinekamers voorzien van de noodzakelijke routers en patchvelden voor audio en data, maar er zijn ook uitgebreide kvm-faciliteiten om alle computers inclusief usb en monitor van de ene naar de andere werkplek of studio te patchen. Zo kun je bijvoorbeeld in de Mix Stage razendsnel wisselen tussen het bedienen van de verschillende computers, maar kun je ook overschakelen van het beeld dat de projector weergeeft naar het beeld van de laptop van een editor die achter in de zaal nog kleine wijzigingen in het materiaal aan het aanbrengen is. Voor video kan zowel hdmi als sdi worden gebruikt. Een groot gedeelte van de racks wordt in beslag genomen door de geavanceerde eindtrappen van Alcons. Deze hebben de nodige technologie aan boord om de enorme hoeveelheid luid-

sprekers in de Mix Stage aan te sturen. Als gimmick zijn de displays op de versterkers, wanneer ze niet worden bediend, vormgegeven als een knipperend oog. Een groot gedeelte van de ruimte wordt in beslag genomen door de forse Sony SRX-R510P 4K projector, die projecteert op het scherm van 8,2x3,5m. Deze produceert een niet onaanzienlijke hoeveelheid geluid, waarvan – natuurlijk – in de Mix Stage pertinent niets te horen is.

Slechts negen studio's over de hele wereld hebben het Dolby Atmos Premier Studio-certificaat

gedraaid ten opzichte van de opnameruimte. Vroeger keek je vanaf de positie achter de mengtafel door de glazen deuren naar de opnameruimte. In tegenstelling tot Studio 1, 2 en 3 is hier de opnamevloer aanzienlijk groter dan de regiekamer. Deze studio werd bij de verbouwing tot op het beton gestript, en akoestisch gezien opnieuw ontworpen met een aantrekkelijk design met art nouveau-accenten. 'In de oude opstelling stonden de speakers ver uit elkaar,' legt Eelco Bakker uit. 'Je kon niet ver genoeg naar achteren én er was geen ruimte voor voldoende absorptie. Als je het een kwartslag draait, heb je niet die ruit voor je neus en heb je ineens ruimte voor een center-speaker. We konden er dus meteen een flink 5.1-systeem in zetten. We zijn er bijzonder blij

Het gaat vooral om wat erachter zit, want die achterkant is doorlatend. Daar zitten absorbers en membranen waarmee de ruimte akoestiek wordt getuned.' Eelco Bakker: 'Er stond een foto van deze studio op Instagram en toen reageerde er een Amerikaanse leverancier van studiopanelen: "Mooi, zeg! Daar kunnen onze akoestische panelen in!" Hij begreep niet dat dat hier allemaal al in verwerkt is.'

Twee kanten

De opnameruimte van Studio 4 is een live room. De akoestiek in zo'n opnameruimte heeft een totaal andere functie dan die van een controlekamer. In een opnameruimte dient een diffuus galmveld de gecreëerde klanken te dragen en te kleuren. Jelle van

Sony MXP3036 console in Studio 1

speakerkast zelf tot de gehele voorwand.

Filmzaal

Behalve deze “speelkamers” voor muziekproductie – in het verlengde van Martin Garrix’ corebusiness – en de studio’s voor postproductie, werd bij STMPD recording studios de Mix Stage gebouwd. De Mix Stage is letterlijk een filmzaal. Het is een grote ruimte die weliswaar het formaat heeft van een behoorlijke bioscoop, maar waar alleen rijen met stoelen staan vanaf ongeveer de helft van de zaal. De ruimte is rondom voorzien van 51 luidsprekers en is dan ook geschikt voor het gebruik van allerhande surround-systemen, zoals 5.1, 7.1 en vormen van immersive audio.

Waar het echter om draait, is Dolby Atmos; een surround-systeem dat ook geluid van bovenaf kan reproduceren en waarmee geluidsobjecten in een ruimte kunnen worden geprojecteerd. Het geeft met andere woorden “een 360 graden immersive audio-beleving” in bioscoop, woonkamer en inmiddels ook op (kop)telefoon. Hoe meer luidsprekers je hebt, hoe nauwkeuriger geluidsobjecten geprojecteerd kunnen worden. De koptelefoonvariant maakt daarbij gebruik van binaural techniek. Er zijn blu-rays met

Dolby Atmos-geluid en ook Netflix, Disney, Tidal en Amazon Prime bieden inmiddels films en series aan met geluid in dit formaat.

De bouw van deze ruimte werd naarmate het project vorderde steeds ambitieuzer. Met het gehele team is er een ruim een jaar aan gewerkt, en dit mondt uiteindelijk uit in de hoogst haalbare certificering: Dolby Atmos Premier Studio. Voor zo’n certificering stelt Dolby een groot aantal eisen aan het formaat en de afmetingen van een ruimte, de technische faciliteiten, de positie en grootte van de verschillende luisterplekken. De Premier-status wordt onder meer verleend op basis van de akoestische frequentie en RT60-curve, impulse response, de (grotere) afmetingen van de RLP (reference listening position) en de CMA (critical mix area). ‘We doen hier ook luistersessies’, zegt Helena Bouscher. ‘Als een artiest een nieuw album wil laten luisteren of nieuwe producties, dan gaat dat in deze ruimte perfect. Daar hebben we ook verschillende keuzes op gebaseerd, en in die zin is ook deze ruimte multifunctioneel.’ Jasper van Eif: ‘Wat ook leuk is: in het verlengde van de muziekstudio’s kunnen hier dus ook Dolby Atmos Music-titels geproduceerd worden. Streaming service Tidal is al begonnen met het aanbieden van Dolby Atmos Music-formaat.

Studio 3

quent 90° tot aan 22kHz. Het systeem is zó razendsnel qua transiënten. Het maakt niet uit hoe complex de informatie is die je erin stopt, het komt er allemaal uit. Er is bij hoorn-geladen systemen een grens aan wat een speaker kan weergeven, qua tijdsinformatie. Alcons is echter genadeloos eerlijk: gooi je er

kende. Out of the box ingenieurs loont dus. We hadden voor deze zaal rekening gehouden met een trage aanlooptijd. Bij de productie van een film gaat er vaak een jaar overheen, en veel ligt dan al van tevoren vast, maar we merkten dat er in de markt behoefte was aan een plek waar het écht helemaal voor elkaar is.’ Helena Bouscher: ‘Dit eerste jaar doen we al tien films, en dat is buiten de commercials, de trailers en gekke projecten; ondanks corona. Ik denk dat dat ons positief kan stemmen voor wat er gaat komen.’

Bijzondere vibe

‘We hebben natuurlijk best wel wat uitgegeven, maar we hebben voor elk apparaat dat hier staat een verantwoording. Voorbeeld: we hebben onder meer een prachtig DW drumstel. Martin haalt constant songwriters en muzikanten van over de hele wereld hiernaartoe, en als er dan spontaan wordt besloten om bijvoorbeeld drums op te nemen, dan moet dat gewoon meteen kunnen.’

‘Ook belangrijk’, voegt Jasper van Eif toe, ‘is dat de uitstraling en de muzikale scene rond Martin Garrix gecombineerd met het netwerk van de studio zorgt dat er in STMPD recording studios een bijzondere vibe hangt die je ergens anders niet zo snel zult aantreffen. Ze bieden daarmee een platform

voor muziekproductie op het allerhoogste niveau, waarbij creativiteit en sfeer belangrijker zijn dan dagjes studioverhuur.’

Waarom heeft Martin Garrix eigenlijk een studio gekocht? Eelco Bakker: ‘Dat heeft te maken met een lange-termijnvisie. Waar zie je jezelf over een flink aantal jaren staan? Meer dj’end op het podium of meer als producer in de studio? Als je megasucces hebt als dj kun je natuurlijk je geld uitgeven aan dure auto’s, maar Martin heeft niet eens een rijbewijs. Hij richt zich liever op dingen die de essentie van zijn bezigheden naar een hoger niveau kunnen tillen, waarmee hij zich breder kan ontwikkelen en ook andersoortige projecten kan doen.’

Helena Bouscher: ‘Het resultaat dat je hier ziet, ademt liefde voor geluid. Die liefde voor geluid, muziek, creativiteit en functionaliteit komen hier samen. Dat maakt het prettig voor mensen om hier te komen; je komt niet in een lege huls. Je kunt hier meteen aan de slag en je werk op een hoger niveau brengen op je eigen manier. Dát is waar we naar streven. Dat is wat we willen.’ ■

INTERFACE XTRA

• factsheets per studio-ruimte

der Voet: ‘De galmtijd is 0,9sec met een warme klankkleur en is variabel door de verrijdbare elementen te beïnvloeden. Deze elementen staan in ruststand tegen de achterwand van de opnameruimte. De ene kant is absorberend en de andere reflecterend; daarmee kun je losse booths of afscheidingen maken.’ Eelco Bakker: ‘Soms zetten we bij akoestische gitaren de reflecterende kant naar voren, waardoor we een wat kleinere ruimte krijgen waar wel nog levendigheid is zit. Je kunt naar smaak kleine ruimtes op maat bouwen door de reflecterende kant te gebruiken.’

‘De lakmoesproef voor deze opnameruimte’, vertelt Helena Bouscher enthousiast, ‘de eerste test die we deden, was met een gospelkoor van twaalf man voor het nummer *Dreamer* van Martin Garrix.’

Studio 5 en 6 zijn writers rooms; aanzienlijk compacter en zonder aparte opnameruimte. Die zijn bedoeld voor situaties/producties waarbij het budget beperkt is. De akoestiek en afuistering zijn echter van een heel hoog niveau. Jelle van der Voet over Studio 5: ‘Als je deze ruimte tekent, zie je niet meteen de ideale verhoudingen voor een studio, maar het is tóch supergoed gelukt. Het is een betonnen bunker en alle energie houd je in de ruimte. Dat is fijn,

maar je moet het wel kunnen sturen. Deze studio is zo ontworpen dat de wanden en plafond het geluid deels sturen en absorberen.’

In deze studio’s kunnen artiesten hun eigen laptop inplukken op usb/hdmi, en direct aan de slag. De aanwezige class compliant audio- en midi-apparatuur is dan gelijk actief, maar ze kunnen

De Mix Stage kreeg de hoogst haalbare certificering: Dolby Atmos Premier Studio.

‘Gooi je er iets moois in, dan wordt dat een hemelse ervaring’

Zodra het weer enigszins mogelijk is gaan we in de filmzaal een Dolby Atmos Music mixing event organiseren.’

Ribbons

Veel in de Mix Stage draait om de Alcons speakers; een Nederlands merk dat zich heeft gespecialiseerd in luidsprekers die voor de hoogweergave voorzien zijn van ribbon-drivers. ‘Alcons is het beste wat er is’, betoogt Eelco Bakker. ‘Ribbons hebben over het algemeen wel wat beperkingen, zoals bijvoorbeeld de afstraling die steeds smaller wordt naarmate je hoger in het spectrum terecht komt, maar bij Alcons is die horizontaal en verticaal conse-

rotzooi in, dan hoor je ‘t. Gooi je er iets moois in, dan wordt dat een soort hemelse ervaring.’

De vraag rijst natuurlijk of de gigantische investeringen die aan deze filmzaal kleven uiteindelijk verantwoord zijn. Eelco Bakker: ‘Op een gegeven moment kwamen we erachter: we hebben nu de mogelijkheid om het optimaal te maken, zonder compromissen. Dan maken we een statement en voegen we ook echt iets toe. Pinna Acoustics heeft zich er toen in vastgebeten om te bewijzen dat het allemaal nog net wat beter kan dan de opgelegde specs vanuit Dolby, en dat is heel goed gelukt. Van de negen Premier mixstages wereldwijd is deze volgens vele critici de best klin-